

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Distinctio vigesimaprima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

minatum tempus, puta ad octo dies, sic tunc non percipitur nisi semel: prorogatur autem tempus hac sola de causa, vt qui non potest venire vno die ad locum indulgentiarum veniat alio, & non vt aliquis pluries veniens pluries consequatur indulgentiam: quando vero datur ad semper, vt in ecclesia beati Petri, tunc vt dicunt, singulis diebus potest homo habere indulgentiam, hoc autem vtrum sit verum, an non, nō potest sciri per certitudinem, nisi Papa hoc determinet, &c.

QVÆSTIO QVINTA.
Quis potest dare indulgentias.

DEinde quæritur quis potest dare indulgentias. Et videtur quod quilibet episcopus dare possit sicut Papa, quia ad sponsum pertinet disponere de rebus sponse, sed quilibet episcopus est sponus ecclesie. Vnde & in consecratione sua recipit anulum tãquam sponus, ergo potest dispensare thesaurum ecclesie, sed hoc est facere indulgentias, ergo &c.

2 Item aut Papæ conuenit facere indulgentias ratione ordinis, aut ratione iurisdictionis, nō ratione iurisdictionis, quia iurisdictione pertinet ad forum contentiosum, indulgentia autem magis respiciunt forum poenitentiae quum ordinentur ad relaxandam poenā satisfactoriæ, ergo conuenit ei ratione ordinis, sed in ordine parificatur quilibet episcopus Papæ, ergo potest facere indulgentiam sicut Papa.

3 **I**N contrarium est quod ille solus potest dispensare thesaurum communem ecclesie, qui præest toti ecclesie, sed hic est solus Papa, ergo &c. Pro hoc sunt iura quæ dicunt potestatem Papæ illimitatam quo ad indulgentiam, potestatem verò episcoporum limitatam.

4 **R**ESPONSI O. Sicut patet ex præcedentibus indulgentiæ valent in quantum merita Christi applicatur per illum qui dat indulgentias alicui, vt satisfactoria pro poenā ipsi debita, quo supposito est duplex modus dicendi. Vnus est quod duo pertinent ad illum qui dat indulgentias, vnum est, potestas ordinis saltē sacerdotalis, per quam est vel potest esse iudex in foro poenitentiae. Aliud est cura ecclesie vniuersalis ratione cuius pertinet ad ipsum dispensare thesauri ecclesie. Ratio primi est, quia poenā impostam per iudicē & iudicialiter, nullus potest remittere vel relaxare nisi iudex qui eam imponit vel superior eius qui potest de ea iudicare, & iudicialiter cognoscere. Sed per indulgentiam remittitur seu relaxatur poenā per sacerdotem iniuncta in foro poenitentiae, sicut patet ex forma expressè contenta in indulgentiis vbi dicitur, tantum de iniunctis poenitentis misericorditer relaxamus; ergo talem indulgentiam nullus potest facere, nisi ille qui potest de poenā prædicta iudicare, & iudicialiter cognoscere. Sed talis non est aliquis nisi sacerdos, ergo oportet illum qui facit indulgentiam per quam poenā iniuncta in foro poenitentiae relaxatur esse sacerdotem.

5 Ratio secundi est, quia thesaurus ecclesie quæ Christus sponus eius dimisit ei tanquā sponsæ nō est diuisus in ecclesia, ita vt in vna particulari ecclesia sit vna pars illius thesauri, & in alia, alia pars, sed est vnus & indiuisus in tota ecclesia. Et ideo ad illum vnum qui loco Christi sponsi ecclesie vniuersalis præsidet toti ecclesie pertinet dispensare prædictū thesaurum. Et secundū hanc opinionem solus Papa iā consecratus, vel saltē in sacerdotem ordinatus potest autoritate sua indulgentiā facere, cum ipse solus habeat curā vniuersalis ecclesie. Episcopi autem quū habeant ordinem parem, sed non curam (quia solū sunt assumpti in partem sollicitudinis) se non possunt facere indulgentias, nisi in quantum eis à Papa committitur. Ceteri verò maxime non sacerdotes nō possunt indulgentias facere etiam ex commissione, quū collatio indulgentiarum requirit ordinem qui ex commissione nō potest haberi. Quod ergo cardinales non sacerdotes vel electi in episcopos nondum ad sacerdotium promoti dicuntur ex commissione Papæ, & iure facere indulgentias, exponendum est quod faciunt (id est) denunciant factas per Papam, vt sint potius denunciatores quam datores.

6 Alius modus est tenens eandem conclusionē, scilicet quod soli Papæ cōpetit facere indulgentias ex autoritate

& non ratione alicuius ordinis, sed ratione solius iurisdictionis. Vnde Papa electus antequā sit sacerdos potest conferre indulgentias, & iste modus si poneret quod Papa ratione vniuersalis curæ quā habet super totam ecclesiam potest facere indulgentias esse tolerabilior: sed quia dicitur quod ratione iurisdictionis hoc ei competit, non videtur rationale, quia dare indulgentias nō est actus iuridicus, nec per modum iurisdictionis exercetur, vt prius dictū fuit: alioqui cum iurisdictione trāseat in inurium, nec aliquis potest vt iurisdictione in seipsum, sequeretur quod inuis potest habere indulgentias, & quod dans indulgentias non posset eas habere faciēdo illud pro quo dantur indulgentias, quorum vtrunq; est falsum. Veruntamen quacunq; ratione competat Papæ facere indulgentias, nō est dubium quin competat ei ratione curæ vniuersalis ecclesie: vltus tamen habet quod Papa non consecratus, nec in sacerdotem promotus potest indulgentias facere. Aduertendum tamen est, quod licet sic sentiendū sit de indulgentiis, tamen vnaquisq; persona singularis potest merita sua alteri applicare ad satisfaciendum pro eo. Et Eodem modo videtur quibusdā quod ille qui præest alicui congregationi (vt Abbas in monasterio suo) potest bona suæ congregationis alteri applicare: & forte idem est de episcopo in sua diocesi, & de Papa in tota ecclesia, quod nō assero nisi pro cedat de voluntate personarum singularium: si tamē hoc sit possibile, talis applicatio non habet rationem indulgentiæ proprie loquendo, quia nec in vna persona, nec in congregatione aliqua, nec in tota ecclesia est tanta copia meritorum excepto merito Christi, vt sufficiant ad satisfaciendum pro poenis debitis omnibus quibus applicari possunt, propter quod nunquam est certum quantum valent sicut de indulgentiis.

7 **A**D primum argumentum dicendū est quod episcopus est sponus ecclesie sibi commissæ, non autem vniuersalis ecclesie, sed solus Papa.

8 **A**D secundum dicendū quod Papæ conuenit dare indulgentias ratione curæ vniuersalis quam solus habet super totam ecclesiam, & ratione ordinis saltē sacerdotalis secundum opinionem primam, vel ratione solius curæ vniuersalis, sicut dicitur secunda opinio, & vltus ecclesie hoc tenet: & quia nullus episcopus habet curam vniuersalis ecclesie præterquam Papa, ideo nullus alius à Papa potest dare indulgentias autoritate sua, ideo &c.

Sententia huius distinctionis. X X I.
in generali & speciali.

SOlet etiam quæri vtrum post hanc vitam, &c. Superius determinauit Magister de tempore poenitentiae: hic vero mouet quædam obiectiones incidentes circa determinata, & soluit. Et diuiditur in duas. Primum mouet questionem circa poenitentiae tempus. Secundū circa confessionem quæ à poenitentibus requiritur. Secunda ibi, post hæc considerandum est. Prima in duas, quia enim supra dixerat, quod tempus poenitentiae durat vsq; ad finem vitæ, & omnia peccata dimittuntur per poenitentiam in hac vita: ideo primū quærit vtrum aliqua peccata post hanc vitam dimitti possint, & determinat veritatem per autoritates sanctorum. Secundū remouet quorundam responsiones ad autoritates inductas ibi, sed forte dicit. Prima diuiditur in tres. Primum determinat veritatem questionis intentæ, ostendens quod post hanc vitam aliqua peccata dimittuntur in purgatorio. Secundū ostendit quod quidam tardius liberantur & purgantur à peccatis. Tertio ex veritate determinat mouet quædam dubitationem, & soluit. Secunda ibi, in illo autem igne purgatorii. Tertia ibi, hic obitici potest. Secunda pars principalis, in qua inquirunt de confessione diuiditur in duas. Primum inquirunt quædam ex parte confitentis. Secundū ex parte confessoris, qui s. confessionem audit. Secunda ibi, Caueat autem sacerdos.

2 **I**N speciali sic procedit: & primū quærit, vtrum post hanc vitam aliqua peccata dimittantur. Et respondet quod sic per autoritatē domini dicentis, aliqua peccata nec hic, nec in futuro dimitti: ex quo datur intelligi quod quædam peccata dimittuntur in hac vita, & quædam in futuro: & per autoritatem beati Augustini, dicentis eos qui adificiant ligno, festuca, stipula, id est, qui peccata venialia secum

portant, per ignem purgatorii saluari quando illa peccata cremabuntur. Et per autoritatem Greg. qui dicit quædam culpas remitti in futuro quibusdã si hoc meruerunt. Postea dicit quod ille ignis purgatorius quosdam citius, quosdam tardius purgat secundũ quod aliqui magis vel minus in hac vita bona temporalia dilexerunt, qui gradus dilectionis notatur per illa tria, lignum, fescucam, stipulam. Illi autem qui superedificant aurum, argentum & lapides preciosos tam ab igne æterno quã purgatorio secuti sunt. Postea obiicit cõtra dicta hoc modo. Si per li. fe. sti. intelligitur venialia, cum nullus sit sine venialibus, ergo nullus est qui non ædificet, & ita etiam perfecti. Vnde qui ædificat aurum, argentũ & lapides preciosos ædificabunt li. fe. & sti. Et respondet quod illi sunt qui ædificant li. fe. sti. sicut imperfecti qui quantum Deum contemplantur & proximum diligant, & bona opera faciant, tamẽ non habent tria prædicta excellẽter, sed cum aliquo inordinato amore rerum temporalium. alii verò sunt qui superædificat, au. ar. & la. preti, sicut viri perfecti qui quidem in tẽti sunt contemplationi Dei quæ intelligitur per aurum, & dilectioni proximi, quæ intelligitur per argentum, & ceteris bonis operibus quæ intelliguntur per la. preti. & isti non dicuntur ædificare li. fe. sti. quia cum committunt veniale, feruore tamen charitatis ita ea consumunt quod nihil sit cum criminale portant: sed imperfecti qui simul cum deo cogitant quæ sunt mundi ædifi. li. fe. sti. & cum talibus ædificiis trãseunt & cremabuntur in igne purgatorii, qui licet transitorie, tamen grauius puniuntur. hic enim misericordia exhibetur, sed illic iustitia exercetur. Postea remouet quorundam responsonẽ ad autoritates inductas: dicunt enim aliqui quod in futuro dimittantur peccata quo ad penam quæ ibi soluitur, sed non quo ad culpam, & sic intelligendæ sunt sanctorũ autoritates. Sed Magister hoc non approbat quod multi boni de aliquibus venialibus non penitent, vnde si tales subita morte deprimentur, falsum est dicere quod nunquam venialia eis dimittantur in purg. si enim intellexissent doctores magis commemorassent grauiã peccata, cum grauius pena hie inexplata post hanc vitam resset, igitur dicendum est: peccata leuia post hanc vitam dimitti. Postea quærit si confessio profit si in ea venialia peccata nõ exprimentur. Et respõdet quod omnia mortalia quorum quis memoriam habet debet quilibet sigillatim semel in cõfessione exprimere. Sed quorum memoriam non habet, oportet tãtum generaliter confiteri. Venialia autem quia innumerabilia sunt sufficit confiteri generaliter: vnde subdit quod confessio generalis fit in ecclesia per quam remittuntur peccata venialia & mortalia de quibus memoriam non habemus. Adit etiam quod sicut penitẽs non debet celare peccata quæ fecit quorum scilicet habet memoriam, ita debet attendere quod non confiteatur peccatum quod non fecit, quia sic mentiretur & peccaret. Vltimo dicit quod sacerdos debet omnibus modis peccata confitentium celare: quod si non fecerit, deponendus est. Adit etiam quod penitens nunquam debet proprium sacerdotem dimittere, nec sacerdos quicumque aliquid alteri sacerdoti commissum debet ad penitentiam suscipere, tamen propter ignorantiam proprii sacerdotis potest penitens sacerdotem discretum petere & alium dimittere.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum post hanc vitam peccata aliqua remittantur quo ad culpam.

Circa distinctionem istam primò quæritur vtrum post hanc vitam peccata aliqua remittantur quo ad culpam. Et videtur quod non, quia facilius est peccare quam resurgere à peccato, sed existentes in purgatorio de cetero nõ possunt peccare, ergo non possunt à peccato resurgere, & fortiori ratione nec illi qui sunt in inferno.

2. Item Greg. dicit, quod talis in iudicio quisque futurus est, qualis de corpore exhibet. Si ergo aliquis de hac vita exit cum veniali, in iudicio apparebit cum veniali, & ita non purgabitur. Ad idem est illud quod dicit glosa super illud primæ Canonice Ioan. 7. Est peccati ad mortem. Quod in hac vita non corrigitur, frustra post hanc vitam venia postularur.

3. IN contrarium est Greg. 4. Daniel. Et Aug. in littera pertractans illud Apostoli. 1. Cor. 3. Si quis ædificat lignum, &c.

4. RESPONSIO. Quibusdam visum fuit quod nullum peccatum etiã veniale remittitur post hanc vitam, quorum ratio fuit: quia in fine vite aut penitet hominem de peccato veniali, aut non, si penitet, culpa remittitur ei & pena in purgatorio soluitur. Si verò non penitet peccat mortaliter (vt dicunt) quia cum culpa venialis retardet à consecutione gloriæ & post mortem tẽpus sit peruenienti ad gloriam, qui de culpa veniali tunc nõ penitet, videtur diligere retardationem suæ gloriæ: hoc autẽ videtur esse contra charitatẽ qua summẽ debemus velle frui Deo, ergo tunc peccat mortaliter. Sed istud nõ valet, quia contingit aliquem in charitate existentẽ cum multis venialibus obdormire, & dormiendo mori: in tali autẽ non penitere de peccato veniali nullum nouũ peccatum est cum pro tunc non sit in potestate eius penitere, ergo aut talis damnabitur, aut saluabitur: non damnabitur cum sit in charitate, nec saluabitur nisi dimissa culpa veniali quæ secum portauit, ergo necesse est quod culpa venialis post hanc vitam remitti possit: nec ratio aliorum cogit, quia qui in fine non penitet à peccato veniali, aut quia de eo non recolat, aut si de eo recolat, non oportet quod peccet mortaliter. Et quod probatur quod talis videtur velle dilationẽ suæ gloriæ, non est verum: quia etsi dilatio gloriæ sequatur ad commissionem culpæ venialis, non tamen oportet quod sit volita, vel etiam cogitata. Item nec propter hoc differat gloria, quia in purgatorio simul cõ solutione penæ potest culpa dimitti: & ita tantum retardat sola pena, quantum simul pena & culpa. Dicendum est ergo aliter, vidẽdo primò quid sit peccati dimitti quo ad culpam. Et secũdò videbitur quæ culpa possit dimitti post hanc vitam.

5. Quantum ad primum sciẽdum est quod in peccato saltẽ mortali sunt tria (vt paruit supra di. 16. qu. 2.) scilicet deordinatio actus, in qua consistit macula (sicut in deordinatiõẽ membri corporalis consistit turpido corporis) priuatio gratiæ quæ dicitur offensa, & reatus penæ, hæc autem sunt in peccato veniali præter priuationẽ gratiæ: dicitur ergo peccatum remitti quo ad culpam vel maculam quando reordinatur actus voluntatis per debitam displicentiam quo ad offensam quando restituitur gratia, sed quo ad reatum penæ quando pena vel condonatur vel soluitur.

6. Dicendum igitur quo ad secundũ, quod culpa mortalis nullo modo potest dimitti post hanc vitam, nec venialis si sit cum mortali: venialis tamen si sit sine mortali potest post hanc vitam dimitti. Primum patet sic: voluntas in malo obstinata non potest in actu suo reordinari, ita vt velit bonũ & bene, sed voluntas decedẽs cum peccato mortali est in malo obstinata, tam in hominibus quã in angelis, vt communiter ponunt doctores, ergo non potest reordinari, ita vt velit bonum & bene: sed aliter non dimittitur peccatum quo ad culpam, nisi quia voluntas reordinatur, ergo &c. Et quia aliqui dicunt quod voluntas damnatorum hominum & angelorũ potest velle bonum mortis ex genere, & ex circumstantiis, licet tale velle non possit esse meritum propter statum in quo sunt, vt tactum fuit lib. 3. ideo adducenda est alia ratio talis: ille quæ est in suo fine & termino non potest facere aliquid quod ordinetur ad consecutionẽ finis vel termini contrarij, sed decedentes in mortali statim sunt in suo fine & termino, scilicet in inferno, qui est extremus terminus damnatorũ, sicut paradysus extremus terminus bonorum, ergo non possunt facere aliquid quod ordinetur ad consecutionem finis, sed dimissio culpæ ad hoc ordinatur, ergo &c. Ratio secundi est: quia ad dimissionẽ culpæ venialis sufficit reordinatio voluntatis per debitam displicentiam, & hanc possent habere existentes in purgatorio, quum non sint obstinati in malo, sed sunt in charitate, nec sunt totaliter in termino, sed citra, ergo in eis potest remitti peccatum veniale quo ad culpam.

7. AD primum arg. dicendum quod facilius est peccare quam resurgere à peccato, quando liberum arbitrium flexibile habemus ad vtrumque: sed quando iam confirmatum est in bono, vt est in illis qui sunt iam in purgatorio, impossibile est peccare: sed facile est peccatum detestari, quum

quum hoc sit bonum, in qua de testatione consistit reordinatio voluntatis, & dimissio peccati venialis quo ad culpam.

8 Ad secundum dicendum, quod dictum Gregorii intelligendum est de qualitate in qua consistit status, quæ non mutatur nisi mutetur status, & talis est gratia vel culpa mortalis: qualis enim quis exit de corpore, talis in iudicio apparebit secundum has qualitates. Non autem est intelligendum de ea quæ non mutat statum, vt est culpa venialis. Per idem patet ad glosam illam quæ intelligenda est de peccato mortali, sicut & textus quem exponit, qui expressè loquitur de peccato ad mortem quod non potest esse veniale.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum veniale adiunctum mortali in damnationis puniatur pena æterna.

Tho. 2. 2. q. 87. art. 5.

Secundò quæritur vtrum veniale adiunctum mortali in damnationis puniatur pena æterna. Et videtur quod non, quia pena debita multis venialibus potest æquari secundum intentionem pœnæ debitæ peccato mortali, cum vtraque sit finita intensiue. Si ergo per peccata venialia punirentur damnati pœna æterna secundum durationem, sequeretur quod damnati tantum punirentur pro peccatis venialibus, sicut pro mortalibus, quod est inconueniens: quum peccata venialia quantumcumque multiplicata non æquentur peccato mortali.

2 Item Deus non est acceptator personarum, vt habetur Act. 10. Sed videretur acceptator personarum si pro eadem culpa vnum puniret plus, & alium minus: quum ergo nunc & in purgatorio non puniatur peccatum veniale nisi pœna temporali, videtur quod non puniatur in damnationis æterna pœna.

3 IN contrarium est quod dicit Iob, In inferno nulla est redemptio, sed si peccatum veniale non puniretur pœna æterna in damnationis, in inferno esset aliqua redemptio, igitur &c.

4 RESPONSIO. Peccatum veniale pro quo aliquis puniatur in inferno, vel fuit dimissum quo ad culpam in præsentis vita vel non: si non fuit dimissum tenetur communiter quod puniatur in inferno pœna æterna quo ad durationem, quia pœna nunquam expiatur manente reatu pœnæ, alioquin sequeretur quod aliquis reus pœnæ non pateretur pœnam quod esset contra iustitiam, sed in damnationis semper remanet reatus pœnæ debitæ peccato veniali quod non fuit expiatum in vita præsentis, ergo semper remanet pœna. Maior patet, minor probatur: quia reatus pœnæ est ex culpa, culpa autem quæ non est in præsentis dimissa non dimittitur in inferno, cum existens in inferno non sint in statu viæ, sed sint simpliciter in termino, semper ergo manet in eis culpa, & per consequens reatus pœnæ. Nec istud est contra opinionem prius positam. d. is. quæst. 2. scilicet quod peccatum veniale potest dimitti sine mortali, quia illud fuit dictum pro statu præsentis qui est status viæ, in quo potest aliquis expiare culpam quamlibet, & vnam sine alia, quando connexionem non habent: hoc autem quod nunc dicitur locum habet in damnationis, qui sunt in termino, nec possunt expiare quamcumque culpam. Si verò peccatum veniale fuerit in præsentis vita expiatum quo ad culpam, & puniatur in inferno quo ad pœnam, potest probabiliter teneri quod puniatur tantummodo pœna temporali intensiue & extensiue, quia sufficit soluere pœnam raxatam. Sed pœna debita veniali peccato iam dimissa taxata est quo ad Deum, vt sit finita intensiue & duratione, ergo ea soluta liberabitur ille qui est debitor talis pœnæ.

5 AD primum arg. dicendum, quod pœna per se debita peccato veniali proportionem habet cum pœna debita peccato mortali quo ad intensiorem pœnæ, quum qualibet sit finita, & cuiuslibet finiti ad finitum sit aliqua proportio: & etiam quo ad extensionem, si neutra culpa sit dimissa, quia qualibet culpa manente manet pœna sibi debita, & sic est in damnationis. Quare ergo dicitur quod peccatum veniale nullam proportionem habet cum mortali nec pœna debita vni cum pœna debita alteri? Puto quod

pro tanto dicitur: quia pro solo mortali sine venialibus aliquis damnaretur ad pœnam æternam, sed pro venialibus quantumcumque multiplicatis nisi esset cum eis aliquid peccatum mortale nullus damnaretur ad pœnam æternam: non est igitur inconueniens si multa peccata venialia hic non dimissa puniantur in damnationis æqualiter, sicut vnum peccatum mortale.

6 Ad secundum dicendum quod non est acceptatio personarum quando pro diuersis causis & inæqualibus puniuntur aliqui inæqualiter, sed est iustitia. Si ergo iusti pro peccato veniali ipsis dimisso hic, vel in purgatorio puniuntur temporaliter, & damnati pro peccato ipsis non dimisso puniuntur æternaliter nulla est iniustitia: esset autem si damnati pro peccato veniali ipsis dimisso punirentur æternaliter & iusti hic, vel in purgatorio temporaliter, & ideo dictum fuit quod pro peccato hic dimisso puniuntur damnati pœna finita sicut alii.

7 Autoritas Iob adducta in oppositum loquitur de pœna debita per se peccato mortali, cui per se debetur infernus: non autem de pœna debita veniali, nisi quatenus adiungitur culpæ mortali non dimissæ, quod cõcessum est.

QUESTIO TERTIA.

Vtrum confessio generalis aliquid valeat.

Tertio quæritur vtrum confessio generalis aliquid valeat. Et videtur quod non, quia ad hoc ordinatur confessio, vt per eam peccata confitens manifestentur sacerdoti cuius iudicio se supponit, sed per generalem confessionem non manifestantur peccata confitentis, imò remanent ad eum occulta, sicut prius: quia in illis quæ in confessione generali dicuntur non est aliquis qui non peccet, ergo generalis confessio nihil valeat.

2 Item si generalis confessio valeret, hoc esset ad dimissionem peccatorum venialium, quia de singulis mortalibus oportet singulariter confiteri: sed non valet ad dimissionem venialium, ergo &c. Probatio minoris, quia quæ ratione confessio generalis valeret ad dimissionem vnius venialis, ita & alterius, ergo omnium vel nullius: non omnium, quia post talem confessionem posset confitens dicere se nullum habere peccatum, quod est contra illud Ioan. 1. Si dixerimus quod peccatum non habemus, &c. ergo non valet ad dimissionem alicuius.

3 IN contrarium est, quia consuetudo generalis ecclesiæ non est inanis, esset autem inanis, nisi confessio generalis aliquid valeret: quum secundum consuetudinem generalem ecclesiæ fiat in prima & in completorio. Sacerdos etiam accedens ad celebrandum facit confessionem generalem vt purior accedat, ergo &c.

4 RESPONSIO. Dicenda sunt tria. Primum est, quod confessio generalis valet ad meritum. Secundum quod valet ad dimissionem peccatorum venialium. Tertium est quod valet ad dimissionem mortalium oblatorum.

5 Primum patet, quia omnis actus virtutis charitate informatus est meritorius: sed confessio generalis est actus virtutis, quia humilitatis, supposito quod sit informatus charitate, sequitur quod sit meritorius.

6 Quantum ad secundum dicendum est quod per confessionem generalem aut venit homo in speciale notitiam aliorum peccatorum venialium, & displicentiæ eorum, sicut frequenter contingit quod loquendo in generali de alio quo loco, vel tempore recordamur de dictis & factis pro tunc, & in hoc casu constat quod confessio generalis valet ad remissionem talium peccatorum, quum ad hoc sufficiat displicentiæ voluntatis quæ actualiter habetur de eis, & confessio superaddita aliquid diminuit de pœna debita, aut statim solum in generali contritione & confessione, & adhuc videtur quod tunc dimittantur peccata venialia: quia minus requiritur ad dimissionem peccati venialis, quam ad dimissionem peccati mortalis, sed contritio specialis & confessio sufficiunt ad dimissionem peccati mortalis, ergo minus sufficit pro dimissione peccati venialis, quod non esset nisi contritio & confessio generalis sufficeret, quare &c. Hic tamen est aduertendum quod duplex est confessio generalis, vna sacramentalis quando aliquis

aliquis in secreto confiteretur sacerdoti peccata graua quorum meminit, & alia venialia in generali. Alia est non sacramentalis quae fit coram omnibus in ecclesia, in prima & completorio. Prima confessio ex quatuor habet virtutem remittendi peccata venialia quo ad culpam & quo ad poenam, vel in toto, vel in parte. I. ex contritione contentis, ex humilitate confessionis, & ex oratione absoluentis, & ex vi clauium: sed secunda solum habet virtutem ex tribus primis, sed non ex quarto, quia illi confessioni non adiungitur absolutio sacerdotis, sed solum oratio.

7 Quantum ad tertium dicendum est quod peccatum mortale vel est totaliter oblitum, eo quod peccator non recordatur se commississe aliquid mortale: vel est oblitum in particulari, non autem in generali, quia recordatur se commississe peccatum mortale, sed oblitus est quale fuerit. In primo casu sufficit confessio generalis, quia Deus non requirit ab homine plusquam sit ei possibile, sed ei qui totaliter oblitus est peccatum mortale in generali & in speciali non est possibilis confessio & contritio nisi in generali, ergo illa sufficit. In secundo autem casu non sufficit generalis confessio & contritio, sed debet contritio de peccato oblitio ratiōum de mortali, ex quo recolit illud fuisse mortale quo ad genus peccati, & nihilominus debet dolere de negligentia propter quam oblitus est peccatum commissum: si tamē ad notitiam illius qui oblitus est peccatum suum mortale quoocunque dictionum modorum veniat peccatum commissum confitendum est in speciali, quia cessat ignorantia, quae excusabat eum a speciali confessione peccati.

8 AD primum argu. dicendum quod sola sacramentalis confessio fit vt per eam innoteat conscientia contentis sacerdoti. Et istud debet fieri quotienscunque est possibile quo ad peccata mortalia saltem semel: sed quo ad venialia nunquam est necessarium, quia nec ipsa ex necessitate cadunt sub sacramento confessionis. Confessio autem generalis quae fit in ecclesia a multis in prima & in completorio non est sacramentalis: vnde ei non adiungitur absolutio, valet tamē ad dimissionem venialium modis quibus dictum est.

9 Ad secundum dicendum quod per confessionem & contritionem generalē dimittuntur omnia peccata venialia, nisi forte aliqua retineantur in affectu contentis & tunc non est simpliciter contritio & confessio generalis: nec istud est contra dictum Ioan. 1. quia non intendit dicere quin sit aliquod momentum quo possit homo esse sine peccato mortali & veniali, sed quod vita ista a nullo agitur, quin quandoque incidat in aliquod veniale.

QUESTIO QUARTA.

Vtrum in quolibet casu teneatur sacerdos celare peccata quae audit in confessione.

Quarto quaeritur vtrum in quolibet casu teneatur sacerdos celare peccata quae audit in confessione. Et videtur quod non, quia quilibet plus tenetur conscientiam suam seruare illesam quam famam alterius, quia charitas ordinata est, sed sacerdos si semper celaret peccatum quod audiuit in confessione incurreret damnum proprię conscientię: sicut cum adducitur in testem pro peccato illo, & cogitur iurare de veritate dicenda, ergo videtur quod in hoc casu liceat peccatum confessum reuelare.

1 Item illud quod quis potest facere per semetipsum per alterum etiam facere potest: sed confitens per semetipsum potest suum peccatum reuelare, ergo idem potest facere per sacerdotem internum.

2 Item quod ex charitate & pro charitate institutum est, contra charitatem militare non debet, vt dicit beatus Ber. sed celatio confessionis introducta est pro charitate vt ex hoc homines magis alliciantur ad confessionem faciendam: militet autem contra charitatem nisi in aliquo casu reuelari possit quod est auditum vel confessum, sicut quando aliquis in confessione scit aliquem haereticum quem non potest inducere vt desinat a corruptione plebis, bonum enim plebis ex charitate praerendum est bono personę singularis, ergo in casu illo potest confessio reuelari.

3 IN contrariū est quod habetur in litera, & id quod dicit Innocen. extra de poen. & remis. ca. omnis vtriusque sexus. Caeat sacerdos ne verbo vel signo vel alio quouis modo prodataliquatenus peccatorem.

Quaestio IIII.

356

RESPONSIO. Videnda sunt tria. Primum est quo iure teneatur sacerdos ad celandum confessionem. Secundum est an in hoc possit per aliquem dispensari. Tertium est an saltem de licentia contentis possit sacerdos dicere quod in confessione audiuit.

6 Quantum ad primum dicitur communiter quod celatio confessionis est de iure diuino, quod patet sic: ex eodem iure procedit institutio confessionis & celatio eius, sed institutio confessionis nostrae est a iure diuino, ergo & celatio. Minor patet ex praecedentibus. dist. 17. quaest. 8. Sed maior probatur, quia in sacramentis id quod geritur per ministrum significat & figurat id quod geritur interiorius per Christum, quia sacramenta efficiunt quod figurant, & minister sacramenti gerit vicem Christi, sed in sacramento confessionis Christus peccatum illius qui subiicitur per confessionem sic tegit vt ex hoc non possit ei cedere in verecundiam, confusionem, vel quamcumque poenam, ergo ex ipsa natura sacramenti minister qui gerit exteriorius vicem Christi tenetur celare quod audiuit in confessione, taliter quod contenti non possit cedere in confusionem, verecundiam, vel poenam aliquam: hoc autem non posset esse nisi illud totaliter teneretur secretum quod auditur in confessione, ergo &c. Quicquid fit de conclusione, ratio tamen adducta ad probationem minoris deficit: quauis enim in sacramentis illud quod geritur interiorius per Christum representetur exteriorius per ministrum factis & verbis vel altero eorum quantum ad principalem effectum sacramenti, non oportet tamen quod omnes circumstantiae represententur. Verbi gratia, minister baptizans facto suo quo lauat exteriorius & verbo suo quod dicit, ego baptizo te, &c. representat abluionem spiritualem a peccatis quam Christus facit interiorius, & hoc est principalis effectus baptismi, & similiter in confirmatione, ordine & extrema vntione, & eodem modo est in confessione, quia principalis effectus quē Deus facit interiorius est remissio peccatorum, & istud representatur exteriorius per ministrum cum dicit absoluo te, &c. Celare autem peccata confessio non est effectus sacramenti, sed obligatio ministrum de qua quaeritur vnde veniat, nec apparet quod veniat ex hoc quod illud quod geritur interiorius in sacramentis, debet representari per hoc quod geritur exteriorius a ministris, hoc enim intelligitur de effectu sacramenti: sic enim & non aliter intelligitur quod sacramenta efficiunt, quod significant. Item qualiter intelligitur quod Christus celat peccata contentientium, hoc enim intelligitur pro presenti seculo vel pro futuro: non pro presenti, quia sic Christus equaliter celat peccata non confessis sicut confessis: non enim reuelat ista vel illa. Si intelligitur pro futuro non apparet qualiter sit verum, quia licet sacramenta significant id quod principaliter efficiunt nisi recipies sit indispositus, tamen quod significant, id quod in futuro seculo agitur nullus vnquam dixit. Item in futuro seculo non celabuntur peccata neque confessis neque non confessis, sed omnia erunt omnibus manifesta virtute diuina omnia reuelante, propter quod ex isto latere non apparet quod sacerdos debeat peccata sibi confessis celare. Propter quod pro eadem conclusione adducenda est alia ratio, quae talis est: id quod dicitur secretum sacerdoti vt confessori non solum est secretum sed etiam est secretum sacramentale, quia in sacramento confessionis dictum, & est pars sacramenti. Cum ergo secretum sit celandum eo modo quo est vel esse debet secretum, secretum dictum in confessione non solum est celandum, quia secretum dictum, sed quia dictum est in secreto sacramentali, & vt pars sacramenti: sed sacramenta secundum quamlibet partem essentialem sunt de iure diuino, & ex institutione Christi, ergo celatio secreti dicti in confessione est de iure diuino.

7 Circa hoc tamen est aduertendum, quod non omnia quae dicuntur in confessione confessori sunt de secreto confessionis, sed solum peccata vel circumstantiae, per quas possit deueniri in cognitionem peccati & peccatoris: multa autem alia dicuntur confessori, vt genus, patria, nomen contentis, & plura alia quae contentis exprimit quandoque confessori interrogatus ab eo vel non interrogatus, quae confessor non tenetur celare, nisi quatenus per ea possit reuelari peccatum contentis. Est etiam aduertendum, quod cum dicitur quod sacerdos debet celare peccata

confitentis, intelligendum est coniunctim, & non diuisim: confessor enim potest dicere se audiuisse in confessione talia peccata non exprimendo personam confitentis, & quandoque est necessarium ad habendum consilium quid super aliquo casu sit faciendum: potest etiam dicere quod talis est sibi confessus, non exprimendo directè vel indirectè peccata sibi confessa: sed coniunctim dicere, talis est mihi confessus talia peccata, est violario sacramenti confessionis. Et sic patet primum.

8 Ex quo patet secundum, scilicet quod nullus potest dispensare quod reuelentur ea quae audita sunt in confessione: quia ecclesia non potest mutare ea quae Christus praecipit, & quae pertinent ad veritatem articulorum vel sacramentorum, cum Praelati ecclesiae non sint domini, sed ministri, nec fundatores, sed executores, vt prius dictum fuit: sed ad celationem confessionis tenetur minister ex natura sacramenti, vt statim dictum est, ergo in hoc non potest per aliquem dispensari.

9 Quantum ad tertium an de licentia confitentis possit sacerdos dicere id quod audiuit in confessione, dicitur communiter quod non: quia si non valet licentia Papae, neque totius ecclesiae, multo minus licentia priuatae personae, maxime cum celatio confessionis sit de iure diuino. Veruntamen confitens potest facere quod illud quod sacerdos scit sciat per alium modum, quam per confessionem: & sic possit reuelare absque reuelatione confessionis, exprimendo alium modum per quem scit. Ad hoc autem quod sacerdos sciat per alium modum sufficit (vt dicunt) quod confitens licentiet eum ad dicendum quod in confessione audiuit. Primum istorum licet sit verum, secundum tamen non videtur bene dictum, nec stare cum primo: quia si licentia confitentis non sufficit ad dicendum id quod audiuit in confessione, nisi habeatur noua notitia, tunc non sufficiunt verba per quae non habetur de peccato noua notitia, sed solum de praecedente notitia datur licentia: sed per haec verba, licentio te ad dicendum id quod a me in confessione audiuit non datur aliqua noua notitia: alioquin omnis audiens haec verba acciperet de peccato dicto in confessione notitiam, sed solum datur licentia, quia nec plus verba sonant, ergo per illam nunquam est licitum dicere sacerdoti quod audiuit in confessione. Item si talis licentia sufficeret, esset via ad reuelationem confessionis & suspicionem criminum: quia iudex habens aliquem suspectum de aliquo crimine, poterit ei dicere, da sacerdoti licentiam vt dicat quod a te audiuit: si dat licentiam, & data valet, habebit testem contra se, si non dat, & dare possit vt ponit haec opinio, merito habebitur amplius suspectus. Et ita non erit vsquequaque secretum quod dictum erat in confessione cum oporteat talem licentiam dare ad reuelationem confessionis, vel incurrere notam grauis suspicionis. Melius est igitur vt dicatur quod talis licentia non valet, nec verba praedicta quae sonant in talem licentiam sufficiunt: sed oportet quod poenitens dicat sacerdoti extra confessionem in generali, vel in speciali peccatum quod vult alteri reuelari.

10 AD argumenta. Ad primum dicitur quod sciens aliquid solum per confessionem si inducitur in testem, & cogitur iurare de veritate dicenda, potest sine scrupulo conscientiae dicere se nescire (quia cum loquatur vt subditus, quia coactus, non tenetur respondere nisi de his quae scit, vt subditus.) Et quia sacerdos audiens confessionem nulli est subditus nisi Christo cuius vicem gerit, vt subditus autem cuiusque alteri nihil scit de pertinentibus ad confessionem: ideo potest securè dicere se nescire. Si autem non cogitur, sed spontè testificatur, vel in communi locutione dicit se nihil scire mentitur, quia licet nesciat vt subditus homini (propter quod excusatur cum cogitur) scit tamen & ideo negans absolutè se scire, mentitur. Quod patet, quia si diceret scio, verum diceret, ergo si dicat nescio, falsum dicit: impossibile est enim quod vtraque pars contradictionis sit vera relata ad idem.

11 Ad secundum dicendum quod sicut confitens potest per seipsum reuelare peccata quae dicit in confessione, ita potest per sacerdotem si dicat extra confessionem, sed non dando solum licentiam, cum hoc sit in prauiudicium sacramenti.

12 Ad tertium dicunt quidam quod sacerdos non tenetur

netur celare nisi peccata de quibus poenitens emendationem promittit: quia nec Deus cuius sacerdos est minister alias celat. Sed istud non valet, quia fictio suscipiens sacramentum licet impediat ipsum a fructu sacramenti, tamen non euacuat sacramentum quin sit verum. Et ideo quod sacerdos obligetur ad celandum confessionem ex natura sacramenti, patet quod ad hoc obligatur quantumcumque suscipiens sit impoenitens vel fictus, loquedo de fictione respectu effectus sacramenti: quia si aliquis esset fictus respectu susceptionis sacramenti, tunc nullus est sacramentum sicut dictum fuit prius cum ageretur de poenitentia & baptismo. Et in isto casu sacerdos non teneretur ex vi sacramenti celare, id quod esset sibi secretè dictum. Verbi gratia, haereticus impoenitens & proponens alios corrumpere, nec credens sacramentum confessionis seu poenitentiae aliquid valere, nec intendens se subicere sacerdoti pro abolutione, nec pro consilio, nec facere aliquid quod fideles ecclesiae faciunt, aut quod intendit ecclesia, sed volens pro uocare & irritare sacerdotem dicit ei se esse haereticum, & velle corrumpere populum pro posse suo, in tali casu nullum est sacramentum, nec ex virtute sacramenti peccatum sic dictum sacerdoti est celandum: quia non fuit ibi sacramentum, neque secundum totum, neque secundum aliquam eius partem & hoc habeatur tanquam probabilitè dictum absque alia assertione. Si autem haereticus haereticus de errore suo venit ad confessionem, & dicit haereticum suum sacerdoti vt habeat ab eo consilium, an erret an non, dato quod habito consilio sacerdotis non credat ei, nec dimittat haereticum suum: tale peccatum haereticis est celandum, quia dictum est in confessione sacramentali quantum est ex parte confitentis. Quod autem talis haereticus sic dicta in confessione non debeat celari sicut alia peccata non potest esse propter grauitatem eius: quia quaedam alia inueniuntur aequè grauia, vt blasphemia, nec quia infectum aliorum, quia multa alia sunt infectiua, sicut sollicitatio mulierum. Quum igitur haec celentur, & illud debet celari, nec istud est contra charitatem: quia charitas non requirit quod apponatur remedium contra peccatum modo indebito, quod fieret si reuelaretur confessio, potest tamen sacerdos sine reuelatione confessionis dicere Praetor quod inuigilet diligenter super gregem suum, ne forte lupus sit inter oves, igitur &c.

Sententia huius distinctionis. X XII.
in generali & speciali.

¶ Vmque multis auctoritatibus. Superius determinauit Magister de tempore poenitentiae: hic vero determinat quaedam quae pertinent ad effectum ipsius, qui est remissio peccatorum. Et diuiditur in partes duas. Primum quaerit vtrum remissio peccatorum sit irrevocabilis, an quandoque peccata redeant. Secundum quia in quolibet sacramento effectus est res ipsius, ideo inquiritur quid sit sacramentum, & quid res in poenitentia. Secunda ibi. Post praedicta restat. Prima diuiditur in tres. Primum mouet quaestionem intertalem. Secundum circa eam diuersas opiniones tangit & persequitur conferendo. Tertio excusat se a determinatione. Secunda ibi, Cuius quaestionis solutio est, Tertia ibi, Vtrique parti quaestionis. Secunda pars principalis in qua inquiritur quid sit sacramentum & res in poenitentia diuiditur in tres. Primum mouet quaestionem. Secundum ponit circa hanc vnam opinionem, & obicit dupliciter contra eam, & soluit. Tertio soluit secundam aliam opinionem. Secunda ibi, Quidam dicunt sacramentum esse. Tertia ibi, Quidam autem dicunt exteriorem poenitentiam &c.

2 IN speciali sic procedit, & quaerit primum, vtrum peccatis dimissis in contritione si postmodum homo confiteri contemnit, vel in pristina peccata vel in similia incidat, an peccata prius dimissa redeant. Postea inducit super hoc diuersas auctoritates: quidam enim ea reducant & adducunt parabolam de seruo nequam a quo debitum etiam prius dimissum exactum est: tanguntur etiam in litera plures auctoritates quae faciunt ad propositum. Sed contra hoc opponit, non enim videtur iustum vt pro peccato super quo semel quis iudicatus est iterum iudicetur & respondeat quod propter hoc non bis super eodem peccato

De Bo. d.
4. q. 4.
De pe. d.
17. q. 3.